

Avdelningen för kunskapsstyrning
Enheten för smittskydd
Enhetschef Agneta Holmström

Den behandlande läkarens och enskilde individens ansvar vid pågående behandling mot hivinfektion

Socialstyrelsen förtydligar här den behandlande läkarens och individens ansvar i förhållande till smittskyddslagen med anledning av att Smittskyddsinstitutet har sammanställt det aktuella kunskapsunderlaget om smittsamhet hos personer med pågående behandling mot hivinfektion.

De grundläggande bestämmelserna finns i smittskyddslagen

Till grund för samhällets arbete kring smittsamma sjukdomar finns smittskyddslagen (2004:168), SmL där hivinfektion räknas till de s.k. allmänfarliga sjukdomarna. Smittskyddslagen klargör behandlande läkares ansvar att ge personer med hivinfektion förhållningsregler, som ska vara individuellt utformade, dvs. behandlande läkare ska ta ställning till personens individuella levnadsförhållanden och mot denna bakgrund utfärda förhållningsregler. Smittskyddslagen gör det tydligt att den behandlande läkaren alltid ska utfärda förhållningsregler vid allmänfarlig sjukdom oavsett vilken smittrisk som bedöms föreligga.

Smittskyddslagen gör samtidigt klart för den som vet eller har anledning att misstänka att han eller hon bär på en smittsam sjukdom är skyldig att vidta de åtgärder som behövs för att skydda andra mot smittrisk. Vid sexuellt överförbar sjukdom krävs att man iakttar ett beteende som begränsar risken för smittspridning, t.ex. att använda kondom vid samlag (prop. 2003/04:30, sid. 225). Den som vet att han eller hon har en allmänfarlig sjukdom är skyldig att lämna information om smittan till andra människor som han eller hon kan komma i sådan kontakt med att beaktansvärd risk för smittoöverföring kan uppkomma (2 kap 2 § SmL).

Risken för smitta påverkas av hur väl behandlingen fungerar

En väl fungerande, s.k. välinställd, medicinsk behandling mot hivinfektion påverkar smittspridningen. I Smittskyddsinstitutets kunskapsunderlag sammanfattas att "för att en antiretroviral behandling av hivinfektion ska anses vara välinställd ska följande kriterier vara uppfyllda:

- Virusnivån i blodplasma ska kontinuerligt vara lägre än 50 kopior/ml, vilket ska ha verifierats vid minst två på varandra följande virusmätningar utförda med 3–6 månaders intervall.
- Patienten ska bedömas ha kontinuerligt hög behandlingsföljsamhet.

- Uppföljning av virusnivåer och följsamhet ska ske regelbundet enligt riktlinjerna som referensgruppen för antiviral terapi (RAV) tagit fram, d.v.s. 2–4 gånger per år.

Det får inte heller finnas misstanke om någon annan pågående sexuellt överförbar sjukdom, då detta åtminstone teoretiskt kan öka smittrisen, trots en välinställd hivbehandling.”

Utifrån det rådande kunskapsläget gör Smittskyddsinstitutet bedömningen att smittsamheten är minimal hos en person med hivinfektion som uppfyller kriterierna för en välinställd behandling vid vaginala och anala samlag, där kondom används.

Den behandlande läkarens och enskilde individens ansvar

Mot denna bakgrund finner Socialstyrelsen att:

- Redan vid misstanke om att någon bär på en allmänfarlig sjukdom ska den behandlande läkaren ta ställning till vilka förhållningsregler som är lämpliga. Förhållningsregler ska alltid vara individuellt utformade och fortlöpande omprövas. Smittskyddslagen förutsätter att kondom används vid sexuellt överförbar sjukdom (prop. 2003/04:30, sid. 225). Om behandlande läkare vid denna prövning anser att det inte föreligger en beaktansvärd risk för smittoöverföring, kan han eller hon göra bedömningen att den patient som har en hivinfektion inte är skyldig att informera en sexualpartner om sitt smittbärarskap.
- I en situation där det uppstår en beaktansvärd risk för smittoöverföring (”reell risk” prop. 2003/04:30 sid. 98), måste den som bär på hiv på eget initiativ informera om smittan – oavsett vilka förhållningsregler han eller hon har fått av sin behandlande läkare. Det kan röra sig om situationer där andra riskerar att komma i kontakt med den smittade personens kroppsvätskor vid provtagning, tandläkarbesök, sex med risk för blödning och/eller slemhinneskada m.m.